

- Oefening 8 lezen + vragen beantwoorden, probeer niet te veel woorden op te zoeken. Vertel de volgende keer welke woorden je écht op moest zoeken.
- Oefening 9 voorbereiden. Werkwijze: denk na, bespreek je antwoorden eventueel met iemand thuis, noteer steekwoorden. Ga niet schrijven, het wordt een spreekoefening.

> Een voorbeeld van een lesvoorbereiding vind je op de website. ■

4

INSTRUCTIES GEVEN

HOOFDSTUK 4

INSTRUCTIES GEVEN

1 INLEIDING

Via instructies geef je aan wat er door de cursisten gedaan moet worden en hoe. Je instrueert dus niet alleen wat ze moeten doen, maar voegt ook allerlei aspecten van de uitvoering toe: of ze zelfstandig moeten werken of in groepsverband; welke hulpmiddelen ze kunnen gebruiken; hoeveel tijd ze hebben voor hun taken; waar ze mogen werken; wat de criteria zijn waaraan het resultaat moet voldoen. Deze elementen van de instructies neem je op in je lesvoorbereiding (zie Hoofdstuk 3, Lesvoorbereiding). Heldere doelen zijn een voorwaarde om effectieve instructies te kunnen geven.

Een extra aandachtspunt in NT2-onderwijs is dat de instructies gegeven worden in de taal die de cursisten nog niet of nog niet zo goed beheersen. De formulering moet daarom op het juiste niveau zijn.

De hieraan gerelateerde docentcompetentie die Liemberg e.a. (2010) noemen is: 'De docent is in staat zijn/haar taalgebruik aan te passen aan de behoeften van leerders op verschillend niveau.'

2 CASUS

Hieronder vind je een uitgeschreven casus over de instructie voorafgaand aan een spreek-oefening. De betreffende les is onderdeel van een opleidingsprogramma voor anderstalige verpleegkundigen die nadat ze in Nederland zijn gekomen al snel in ziekenhuizen moeten gaan werken. In eigen land hebben ze al een opleiding tot verpleegkundige gevolgd. Ook hebben ze al een basiscursus Nederlands gevolgd. Het niveau Nederlands ligt bij aankomst in Nederland ongeveer A2 van het CEFR **B**. Het opleidingsprogramma in Nederland bestaat uit een intensieve cursus Nederlands van vier weken lang dagelijks één dagdeel en daarnaast een aanvullende cursus hbo voor verpleegkunde, ook dagelijks één dagdeel. De instructie op de volgende pagina hoort bij een oefening uit de leergang *Zestien plus*.

- › **Lees de casus goed door. Lees eventueel eerst de vragen die eronder staan, onder het kopje 'opdracht'.**

De docent introduceert het doel van de les:

'Het stukje theorie op bladzijde 223 heb je nodig voor de spreekoefening "Mondeling verslag doen".

Stel je voor, je hebt de nacht in het ziekenhuis gewerkt, en om zes uur 's ochtends komt de nieuwe ploeg, en jij moet vertellen wat er vannacht gebeurd is, wat je gedaan hebt, aan de nieuwe zusters, voordat je naar huis gaat. Ja? Dat is mondeling verslag doen. Daarvoor is dit een nuttige oefening. Ja, kijk maar in het boek: je moet vertellen wat de situatie van de patiënten was, wat je gedaan hebt om hun situatie te veranderen, en waarom je dat gedaan hebt. En vooral over dat waarom gaat dit hoofdstukje. Je wilt vertellen waarom je iets gedaan hebt, je wilt er een reden voor geven. Dat kun je op verschillende manieren doen.'

Er volgt een grammaticale uitleg. De docent legt eerst een link naar bekende stof:

'Eén manier om een reden te geven kennen jullie al, dat heb je al eerder geleerd, met het woord omdat. Op de vraag: "Waarom heb je pijnstillers gegeven?", kun je antwoorden: "Omdat de patiënt niet kon slapen door de pijn." Dus omdat is voor een reden.'

Dan introduceert de docent de nieuwe stof:

D: 'Hier wordt het ietsje moeilijker, ietsje mooier gedaan. Bijvoorbeeld (leest voor uit het boek): "Om ervoor te zorgen dat meneer De Jong zich rustiger voelde, heb ik een lang gesprek met hem gehad."

Het begint met om te, ik zal het op het bord schrijven. Ik schrijf niet de hele zin op, alleen laat ik jullie de structuur zien. Het begint met Om ... te ..., en je weet dat er dan altijd een infinitief **B** achter te staat. Welke vind je in deze zin? Wat is de infinitief?

C: 'Zorgen.'

D: 'Goed, zorgen. En dan gaat het verder met het woordje dat. En wat voor een zin staat er achter het woordje dat?'

C: 'Subject.'

D: 'OK, we gaan het even in schema doen: eerst het woordje dat, dan, zeggen jullie, het subject, dan ...'

C: 'Rest.'

D: '... de rest, zeggen jullie, en dan ...'

C: 'Persoonsvorm.'

D: 'Oké, pv. Welke pv hoort hierbij, in deze zin in het boek?'

C: 'Voelde.'

De docent schrijft het op het bord:

'Daarna staat er een komma, en komt er nóg een stukje zin' (laat cursisten aanvullen en herhaalt): 'eerst een PV, dan subject, en de rest. Goed zo! Dus het zijn drie stukjes: eerst "om te bla bla bla", dan "dat" ... en de bijzin, en daarna de hoofdzin. In het boek staan nog twee voorbeelden.' (Docent leest voorbeelden, benadrukt om en te.) 'Zie je? Dat even over de structuur.'

<i>Om-te-infinitief,</i>	<i>Om ervoor te zorgen</i>
<i>Dat-subject-Rest-persoonsvorm,</i>	<i>Dat meneer De Jong zich rustiger voelde</i>
<i>Persoonsvorm-subject-rest</i>	<i>Heb ik een lang gesprek met hem gehad.</i>

De docent introduceert de spreekoefening met een voorbeeld:

'Dan gaan jullie dat nu zelf oefenen. Kijk maar in je boek. Daar staat een casus.' (Docent leest casus voor.) 'Je zou dan als volgt mondeling verslag kunnen doen' (docent leest voorbeelduitwerking voor uit het boek):

'Meneer De Groot was erg in de war en kon niet slapen.

Daarom heb ik een lang gesprek met hem gevoerd.' Dat wordt:

'Dat heb ik gedaan **om te** voorkomen **dat** hij de hele nacht wakker zou liggen.'

of: '**Om** meneer De Jong rustig **te** laten worden, heb ik een lang gesprek met hem gevoerd.' Dus hier zijn maar twee stukjes: om ... te... en PV + subject en de rest. Zie je? Ja, dat is duidelijk? Nu mogen jullie dat zelf gaan proberen.'

Dan geeft de docent de instructie voor de spreekoefening:

'Oefening 1, daar staat een casus: een zieke wordt thuis verpleegd. Hij krijgt verzorging. Jij verzorgt hem. Dan zie je daar steeds staan, bij 1, 2, 3, 4, wát je hebt gedaan. Het afdelingshoofd vraagt je bij elke handeling: "Waaróm doe je dat zo?!" Ga dit nu, niet als schrijfoefening maar als spreekoefening, met twee personen doen. Eerst lees je samen de casus. Dan is de ene het hoofd die vraagt "Waarom?". De andere moet zeggen: "**Om te** voorkomen dat, **om** ervoor **te** zorgen dat". Ja? Dus een spreekoefening. Ik loop rond en ik luister. En aan het einde schrijven we er een paar op het bord.'

De uitvoering van de spreekoefening:

De docent loopt rond.

C: 'Moeten we gebruik dit woorden...'

D: 'Zoals in het voorbeeld hè? Om te voorkomen...'

Bij een ander groepje:

D: 'Nee, een van jullie is hoofdverpleegster, en de ander gewone verpleegster. De hoofdverpleegster vraagt: "Waarom..." De verpleegster zegt: "Om ..."'

Bij een ander groepje, een cursist zit met een woordenboek in handen:

D: 'Welk woord zoek je? Infectie?' (Legt het uit.) 'Probeer in het Nederlands te denken, als je eerst alles moet vertalen kom je niet aan spreken toe. Ja, dus jij vraagt, en jij antwoordt.'

Docent schrijft af en toe zinnen die ze hoort in de groepjes op het bord.

Cursisten zoeken woorden op, zitten te puzzelen en te overleggen, ze schrijven dingen op, maar er vinden geen zogenaamde overdrachtsgesprekjes plaats. De vraag van het afdelingshoofd wordt door iedereen overgeslagen.

In het boek staat:

'Je maakt de nagels van de patiënt schoon met een borsteltje en niet met een scherp voorwerp, want dat geeft kans op wondjes en infectie.

Vraag: Waarom heb je de nagels van die patiënt schoongemaakt met een borsteltje?

Antwoord: ...'

Bij één groepje hoor je:

C1: 'Want niet wondjes en infectie.'

C2 corrigeert: 'Om te niet wondjes en infecties.'

D: 'Oké, je moest iets doen met om te... Ik heb dat gedaan om... Ik heb het eerste stukje van de zin gemaakt, en ga jij nu eens verder...? Het begin was goed. Je begint met: "Ik heb de nagels van de patiënt met een borsteltje schoongemaakt." **Waarom** heb je dat gedaan? Waarom heb je dat gedaan? Ik heb dat gedaan **om**...'

C: '... voorkom...'

D: '... **te** voorkomen dat... Wat ga je voorkomen? **Om te** voorkomen **dát** ... wat ga je voorkomen?'

C: 'Wondjes en infectie.'

D: 'Om wondjes en infecties te...'

C: 'Voorkomen.'

D: 'Snap je het? Dus je moet niet precies lezen wat hier staat, je moet zelf een zin maken met om... Kijk,' (wijst in het boek) 'deze zinnen, zoals hier: om ervoor te zorgen, om te voorkomen ... Ja? Die zinnen moet je gebruiken, het is een spreekoefening.'

De docent bespreekt de oefening na:

De nabespreking bestaat uit het bespreken van de zinnen die de docent her en der heeft gehoord en ondertussen op het bord heeft geschreven, allemaal voorbeelden: om ervoor te zorgen dat, om te voorkomen dat..., met hier en daar nog wat aanvullende opmerkingen en correcties.

› **Reflecteer alleen of met anderen op de casus aan de hand van de volgende vragen:**

- Wat is het doel van de oefening?
- Wat moeten de cursisten doen?
- Welk product moet de activiteit opleveren?
- Wat vind je van het taalniveau van de docent tijdens de instructie?
- Welke stappen zitten er in de instructie?
- Geeft de docent (voldoende) voorbeelden?
- Hoe controleert de docent of de cursisten het begrepen hebben?

› **Denk na over of bespreek met studiegenoten of collega's:**

- Sluit het taalniveau van de opdracht aan bij het niveau van de cursisten? (spreken A2-B1, CEFR **B I**)
- In de leergang staat een aantal voorbeelden. Met betrekking tot één casus worden diverse antwoordmogelijkheden gegeven:
 - 'Om ervoor te zorgen dat meneer De Jong zich rustiger voelde, heb ik een lang gesprek met hem gehad.'
 - 'Daarom heb ik een lang gesprek met hem gevoerd.'
 - 'Dat heb ik gedaan om te voorkomen dat hij de hele nacht wakker zou liggen.'
 - 'Om meneer De Jong rustig te laten worden, heb ik een lang gesprek met hem gevoerd.'

Wat is het probleem voor de cursisten bij al deze varianten?

- Is het doel van de oefening bereikt? Welk product heeft de activiteit opgeleverd?
- Hebben de cursisten de oefening als bedoeld uitgevoerd?
- Waarop worden de producten beoordeeld?

› **Bekijk op de website de theorie en de oefeningen zoals die in het boek gegeven zijn. Heeft de docent de oefening zoals bedoeld uit laten voeren? **I****

› **Welke vraagtekens kun je hebben bij de voorbeelden uit het boek, en welke bij de opdracht?**

› **Met welke aanpassingen en vereenvoudigingen zou je er een betere spreekoefening van kunnen maken?**

3 ACHTERGRONDEN

3.1 TAALGEBRUIK IN DE LES

DOELTAAL = VOERTAAL

In de NT2-les hanteer je meestal het Nederlands als voertaal in de les. Alle uitleg en instructies vinden in het Nederlands plaats. Enerzijds is dit vaak noodzaak: er zitten meerdere nationaliteiten in één klas, en vaak spreekt de NT2-docent de moedertaal of moedertalen van de cursisten niet (of niet allemaal). De enige gemeenschappelijke taal is het Nederlands. Anderzijds dient het uitsluitend hanteren van het Nederlands ook een doel: cursisten worden daarmee veelvuldig blootgesteld aan de taal en dat is goed voor de taalverwerving. Alles wat gezegd en gehoord wordt, alle input **B** is leerstof.

SPREKEN OP HET NIVEAU VAN DE CURSISTEN

Als je (uitsluitend) Nederlands spreekt in de klas, moet je er natuurlijk wel voor waken dat wat je zegt niet te moeilijk is voor de cursisten. Met andere woorden: je moet je eigen taalgebruik aanpassen aan het niveau van de cursisten. Dat betekent dat je goed op de hoogte moet zijn van wat er in het algemeen wordt verstaan onder bijvoorbeeld niveau A2 of B1 **I** (CEFR).

In het Raamwerk NT2 **B** (Dalderop e.a. 2002) vind je vooral aanwijzingen over de inhoud van een bepaald niveau: welke onderwerpen en daaraan gerelateerde woordenschat kan iemand op dat niveau begrijpen en hanteren, zowel mondeling als schriftelijk? De aanwijzingen voor de grammaticale structuren zijn zeer globaal. Een goede bron voor de te gebruiken woordenschat en grammaticale structuren is de leergang die je gebruikt. Daarin kun je altijd zien wat de cursisten al eens gehad hebben. Let wel, dat betekent niet dat ze deze stof ook kennen; zelf beheersen. Maar juist door Nederlands te spreken als voertaal voor het onderwijs, heb je de gelegenheid dit alles met regelmaat te herhalen.

Jouw taalaanbod **B**, de input **B**, mag $i + 1$ zijn; in moeilijkheidsgraad *nét* iets boven het actuele beheersingsniveau van de cursisten (i staat voor input). Dan is er steeds ook iets nieuws voor ze te leren. Bovendien is dit voor de cursisten een confrontatie met de realiteit: wanneer zij buiten de les de taal horen of lezen, zal deze zelden uitsluitend woorden en constructies bevatten die zij al gehad hebben.

Spreeken op A2-niveau is iets wat je moet oefenen en leren. In Praktische tips van dit hoofdstuk (p. 82) vind je een lijstje met punten waarop je moet letten.

SEMANTISEREN

Er zijn verschillende manieren om een woord te semantiseren: de betekenis uit te leggen. We geven hieronder een aantal talige en niet-talige manieren.

Talig

- een synoniem geven (een spuit = een injectie, een prik);
- een antoniem geven (moeilijk > makkelijk);
- een omschrijving geven (voorkomen = zorgen dat iets niet gebeurt);
- voorbeelden geven (de vochtinname: vocht is bijvoorbeeld water, koffie, thee; hoeveel CC heeft de patiënt gedronken);
- een vertaling geven (een huisarts is in het Engels een *general doctor*, *family doctor*);
- analogie gebruiken (koelen = koud houden, ijs is koud);
- aan de hand van een context die éénduidig is (een wond heb je na een operatie, de huid is kapot);
- woorden uit hetzelfde woordveld gebruiken (koorts hoort bij (te hoge) temperatuur en thermometer).

Niet-talig

- wijzen naar voorwerpen;
- een afbeelding laten zien (Google Afbeeldingen) of een tekening op het bord maken;
- gebaren maken (duim omhoog bij: hoe gaat het met je? *Uitstekend*);
- voordoen (de pols voelen/meten).

Bron: Digidact. Digitaal Handboek voor docenten Nederlands als vreemde taal, taaluniecentrum-nvt.org/materialenbank

GEBRUIK VAN DE EIGEN TAAL

Het gebruik van de eigen taal van de cursisten kan ondersteunend zijn, bijvoorbeeld bij de uitleg van woorden en bij de instructie van een oefening. Bij grammaticale uitleg kan een fenomeen in het Nederlands vergeleken worden met de manier waarop iets dergelijks wordt uitgedrukt in de eigen taal. Dit laatste kan vooral van nut zijn in een homogene klas, waar alle cursisten dezelfde moedertaal spreken (contrastief taalonderwijs **B**). Ook kunnen cursisten vragen stellen in hun moedertaal. Het gebruik van de eigen taal kan een 'short cut' zijn voor zowel de docent als de cursisten, in plaats van lange en moeilijke uitleg. Dit geldt zeker ook voor onderwijs aan de laagopgeleide cursisten. Uit onderzoek van Van de Craats (2000) is gebleken dat het bij deze doelgroep zelfs effectiever is uitleg te geven in de eigen taal. Wanneer je zelf niet de taal van je cursisten spreekt, is

het handig de hulp van een allochtone klassenassistent in te schakelen. Of wanneer één of enkele cursisten bijvoorbeeld het Engels of Frans redelijk beheersen, kan de docent met een kort uitstapje naar uitleg in het Engels of Frans aan één cursist, een groepje cursisten met een 'exotische' moedertaal bereiken. Je geeft deze ene cursist dan de gelegenheid jouw uitleg aan de anderen over te brengen.

Gaandeweg een cursus is het raadzaam de moedertaal steeds meer te vervangen door het Nederlands.

EXPLICIETE AANDACHT VOOR INSTRUCTIETAAL

De taal van de instructies in de klas en in het boek, is ook taal die geleerd moet worden en vormt daarom regelmatig onderwerp van de les. Spreek veelvoorkomende instructies duidelijk uit en schrijf ze eens op voor de cursisten: 'Kijk in je boek op bladzijde X. Lees eerst de vragen. Schrijf op. Jullie mogen het samen doen. Hebben jullie nog een vraag?' et cetera. Veelvoorkomende mondelinge instructies kun je aan het begin van de cursus oefenen door middel van TPR **B**: 'Doe je boek open. Doe je boek open op bladzijde 30. Kijk op bladzijde 30. Pak je schrift. Schrijf op. Kijk naar je linkerbuurvrouw. Spreek met je rechterbuurvrouw. Zeg je naam. Zeg hallo. Kijk naar het bord. Ga staan. Loop door de klas. Spreek met drie cursisten. Zeg hallo tegen drie cursisten.'

Laat cursisten in eerste instantie zelf de instructies bij een oefening in de leergang lezen (individueel en niet hardop). Je bespreekt en semantiseert **B** de gebruikte woorden en laat cursisten in eigen woorden navertellen wat ze moeten doen. Je controleert of de instructies begrepen zijn door cursisten een beginnetje te laten maken met de oefening. Bij beginnende leerders laat je zien wat de bedoeling is.

3.2 OEFENINGEN OPTIMALISEREN

HET DOEL VAN DE OEFENING

Het doel van de oefening uit de casus is onduidelijk: moeten cursisten de 'om ... te-structuur' oefenen, of moeten ze zich kunnen redden in de spreesituatie 'mondelinge overdracht aan de volgende ploeg of de hoofdzuster'? Het eerste doel is misschien bereikt, het tweede waarschijnlijk niet. Hier vragen twee zaken tegelijkertijd de aandacht. Beter was het geweest als de docent de twee doelen uit elkaar had gehaald: eerst uitleg over de structuur geven en die oefenen, daarna de transfer **B** naar de spreesituatie maken. Hieruit blijkt weer het belang van goede voorbereiding, en een kritische blik ten aanzien van het in de leergang gebodene. Vraag jezelf tijdens je voorbereiding af: wat is het doel van dit lesonderdeel, en bepaal aan de hand daarvan de stappen en activiteiten. In het voorbeeld had de docent voor slechts één structuur moeten kiezen.

Per onderdeel moet je haalbare doelen stellen en daarop de instructie afstemmen. De doelen van alle onderdelen samen om naar één eindresultaat toe te werken maak je in de

inleiding op de les bekend: 'We gaan eerst oefenen met ..., daarna gaan we dat gebruiken in ...' De cursisten kunnen zo zelf ook het verband tussen de lesonderdelen zien.

DE INSTRUCTIE IN DENKSTAPPEN

De instructie bij een oefening is van invloed op de manier waarop cursisten deze uitvoeren. In de casus bestaat de instructie in feite uit twee delen die door elkaar lopen: wat de cursisten moeten gaan doen in de spreekoefening wordt onderbroken en raakt ondergesneeuwd door de uitgebreide aandacht voor de vorm. Dat is verwarrend. De instructies moeten de denkstappen van de cursisten volgen.

1. Eerst gaat het erom duidelijk te maken waartoe een oefening dient. 'Wat kun je aan het einde?' In het geval van de casus is dat: 1. Een overdrachtsgesprek voeren, 2. Een reden geven, aangeven waarom je iets gedaan hebt.
2. Daarna maak je de criteria duidelijk: 'Wat moet je kunnen, waarop word je beoordeeld?' In het geval van de casus: een reden geven, met gebruik van de 'om ... te-constructie'.
Vervolgens komt de weg ernaartoe: Wat moet je doen (spreken), waar kun je de benodigde kennis nog eens vinden (het voorbeeld op het bord), hoe ga je het aanpakken (lees samen goed de casus door, lees de vraag van het afdelingshoofd, bedenk een antwoord met om ... te ...), moet je het alleen doen of samen (samen), wat is in het laatste geval de rolverdeling (cursist A is afdelingshoofd en leest de vraag, cursist B is verpleegkundige en geeft antwoord)?
3. Dan werk je samen met de cursisten een voorbeeld uit. Dit is tevens een goede controle of de cursisten begrijpen wat ze moeten doen. Eventueel kun je dan nog bijsturen of aanpassen (Oké, schrijf het antwoord van de verpleegkundige eerst maar samen op en speel daarna het rollenspel).

Je kunt de stappen ook visualiseren, bijvoorbeeld met vaste pictogrammen.

1. Eerst ga ik iets uitleggen (pictogram docent bij het bord);
2. Jullie kunnen in het boek kijken (pictogram opengeslagen boek);
3. Dan gaan jullie een oefening in je schrift maken (pictogram schrift met woordjes en een pen);
4. Dat mag je ook samen doen (pictogram samenwerkende cursisten);
5. Daarna gaan jullie een spreekoefening doen. Dat doen jullie ook samen (pictogram groepje cursisten met tekstballonnetjes).

Je kunt de voorbeelden van pictogrammen downloaden op de internetpagina **II**.

BEOORDELING EN FEEDBACK **B**

De manier waarop cursisten beoordeeld gaan worden heeft invloed op de manier waarop ze de opdracht gaan uitvoeren. In de casus heeft de docent vooraf gezegd dat ze zinnen die ze hoorde op het bord zou schrijven. De cursisten gaan er daardoor (impliciet) van uit

dat zij beoordeeld zullen worden op het correct gebruik van de structuur, niet op het al dan niet goed verlopen van het overdrachtsgesprek. Dit blijkt uit de manier waarop ze de oefening uitvoeren, en uit de nabespreking blijkt dat ze daar gelijk in hadden. Ook de feedback kun je scheiden of in stappen opdelen. Geef bijvoorbeeld feedback op de vorm tijdens een schriftelijke oefening, en op de inhoud tijdens een spreekoefening (zie Hoofdstuk 5, Feedback).

4 PRAKTISCHE TIPS

PAS JE SPREEKNIVEAU AAN

De doeltaal in de les is tevens de voertaal in de klas, je moet als docent dus met je cursisten communiceren in de nog onbekende taal. Je kunt daarvoor verschillende hulpmiddelen of strategieën gebruiken.

Algemene adviezen luiden: je zinnen zijn niet te lang en in de actieve vorm. Je woordkeus is eenvoudig, maar je kunt, afhankelijk van herkomst en/of het opleidingsniveau van de cursisten, internationale woorden gebruiken, bijvoorbeeld *pagina* in plaats van *bladzijde*. Door tempo, articulatie en lichaamstaal kun je de communicatie ondersteunen.

COMMUNICATIESTRATEGIEËN VOOR DOELTAAL = VOERTAAL

1. Geef waar mogelijk visuele ondersteuning: demonstreer, teken, gebruik plaatjes en foto's, het bord (duidelijk en overzichtelijk!), computer met beamer, Powerpoint e.d.
2. Breng concreet materiaal mee, bijvoorbeeld echte boodschappen (pak melk, doos eieren) als het gaat over boodschappen doen.
3. Gebruik veel mimiek en lichaamstaal.
4. Spreek begrijpelijk:
 - Let op een goede articulatie, een rustig spreektempo en een expressieve intonatie.
 - Gebruik korte zinnen en weinig bijzinnen.
 - Spreek in de actieve vorm (niet: 'Hier word van je gevraagd om...' maar: 'Hier moet je...')
 - Kies eenvoudige woorden. Sommige woorden lijken moeilijk, maar zijn afgeleid van internationaal bekende woorden, dus kunnen toch bekend zijn.
 - Herhaal veel, soms in iets andere bewoording.
 - Geef altijd veel voorbeelden.
5. Stel steeds vragen waarmee je controleert of de cursisten je begrijpen of laat een cursist vertellen wat je hebt gezegd.

6. Maak gebruik van de kennis van de cursisten:
 - Laat een van hen een synoniem of uitleg geven;
 - Laat ze aan elkaar vragen en uitleggen.
7. Sla steeds bruggetjes met eerder behandelde onderwerpen.

MAAK HET DOEL BEKEND

Maak vooraf in cursistentaal duidelijk wat er geoefend wordt, wat het doel is en waaraan het resultaat moet voldoen. Als je wijzigingen hebt aangebracht in de instructies of de uitvoering, verwijst de cursisten dan niet vooraf naar de oefening in het boek. Sommige cursisten gaan de instructies dan lezen tijdens of na jouw instructie, voordat ze iets gaan doen, en stuiten daarbij op onbekende elementen. Ze gaan dan niet meteen aan de slag, of voeren de oefening anders uit dan in jouw bedoeling lag.

Laat een of enkele cursisten jouw instructies herhalen. Bedenk vooraf wat je wilt horen. Schrijf mee op het bord, eventueel bijstellend of aanvullend.

Je kunt achteraf naar de oefening in het boek verwijzen en evalueren (of laten evalueren) wat jullie van de oorspronkelijke oefening gedaan hebben.

INSTRUCTIES GEVEN

- Bekijk in de leergang de oefeningen die je wilt doen en de bijbehorende instructies.
- In hoeverre sluit het taalgebruik van de instructies aan bij je groep?
- Kennen je cursisten de ondersteunende symbolen of pictogrammen? (Leg die uit aan het begin van de cursus).
- Zijn de opdrachten uitvoerbaar zonder aanvullende instructie van jou?
- Bedenk hoe je de instructies eventueel 'vertaalt' voor je eigen groep.
- Geef bij iedere oefening aan: wat is het doel? Welk product moet eruit komen? Formuleer dit naar het taalniveau van de cursisten. Neem het op in je lesvoorbereiding (zie kader 'De cursist kan ...' in Hoofdstuk 3, Lesvoorbereiding, p. 65).
- Zijn de opdrachten meervoudig? Deel de oefening dan op in stappen.
- Bekijk het voorbeeld bij de oefening goed. Zitten er inconsequenties in? Is het te ingewikkeld? (Zie het voorbeeld uit de casus, p. 74-77) Laat er dan wat uit en bedenk zelf een of meer voorbeelden die precies aansluiten op de geleerde stof. ■
- Bekijk ook de oefening zelf goed. Zitten er (bijvoorbeeld bij een grammatica-oefening) zinnen in die niet aansluiten bij de uitleg? Maak dan zelf een nieuwe oefening waarbij je die zinnen weglaat. ■
- Bedenk hoe je de (eerste) opdracht voordoet/uitspeelt samen met één cursist (en met welke cursist).

5 EINDOPDRACHTEN

OPDRACHT 1 INSTRUCTIES HERFORMULEREN

> **Bekijk onderstaande schriftelijke instructies bij oefeningen en bedenk hoe je ze kunt herformuleren zodat de cursisten ze beter begrijpen.**

1. Jullie gaan in duo's een telefoongesprek oefenen. Daarvoor moet je met de ruggen tegen elkaar gaan zitten zodat je elkaar niet kunt zien, zoals bij een echt telefoongesprek.
2. Cursist A neemt een beroep in gedachten en cursist B moet vragen stellen om dat beroep te raden. Je kunt bijvoorbeeld vragen stellen over de werkzaamheden en de werktijden, of het om alleen werken gaat of met andere mensen, binnen of buiten werken et cetera.
3. Wat vind je van het jeugdjournaal en wat vind je van het gewone journaal? Schrijf iets over de verschillen, bijvoorbeeld of je het ene makkelijker of moeilijker kunt begrijpen dan het andere, welke manier van presenteren je prettiger vindt en wat je van de onderwerpen vindt die erin besproken worden.

OPDRACHT 2 WOORDENSCHATOEFENING

VOORBEELD

Susanne van Delft werkt bij een integratiebureau en geeft inburgeringscursussen aan laagopgeleide volwassenen. Samen met haar collega Brigitte de Goede geeft ze les aan een groep van achttien mannen en vrouwen tussen de 25 en de 40 jaar. Ze komen uit Turkije, Marokko, China, Irak, Iran en Polen, hun taalniveau ligt tussen A1 en A2. Ze zijn eraan gewend om op de computer te werken en zijn inmiddels redelijk studievast. Voor de lesoverdracht informeren de docenten elkaar door middel van een briefje in de cursusmap. Morgen is Susanne weer aan de beurt en ze kijkt in de map voor de lesoverdracht.

Hoi Susanne,

Hier is de overdracht. We hebben het hoofdstuk 'Een nieuw huis' bijna uit. We hebben de woordenschat van de les over meubilair en inrichting herhaald. Het ging een beetje moeizaam. Ze waren veel woorden weer vergeten. Ook hebben we de preposities herhaald en dat ging redelijk vlot. Verder heb ik aandacht besteed aan 'gaan + infinitief'. Ze hebben de oefeningen

van thema B uit het werkboek gemaakt. Daarna heb ik ze nog een spreekopdracht laten doen. Ze moesten beschrijven in wat voor huis ze graag zouden willen wonen. De sfeer was goed, maar ze missen nog veel woorden en ik moet ze steeds vragen om hele zinnen te maken. Jij zit morgen in het talenpracticum. Misschien kun je ze iets met de computer laten doen over het thema. Het gecorrigeerde huiswerk zit in de map.

Succes morgen,
Brigitte

De volgende dag geeft Susanne les aan de groep. Ze hebben net het programma voor de les besproken en ze heeft aangekondigd dat de cursisten een computeropdracht zullen krijgen. Ze geeft daarna de volgende instructie:
'Willen jullie even opletten? Jullie gaan dadelijk op de computer plaatjes van huizen zoeken. Daarna gaan jullie die plaatjes beschrijven in jullie schrift. Als jullie daarmee klaar zijn, gaan jullie in groepjes van twee jullie plaatjes vergelijken. Tot slot gaan we de oefening klassikaal bespreken.'

> **Denk na over of bespreek de volgende vragen:**

- Welke vragen zou je naar aanleiding van deze instructie van de cursisten kunnen krijgen?
- In hoeverre is de opdracht uitvoerbaar?
- Wat zou het doel van deze oefening kunnen zijn?
- Hoe zou jij de instructie geven?

OPDRACHT 3 INSTRUCTIES IN LEERGANGEN

> **Bekijk van drie verschillende leergangen voor beginnende NT2-leerders de instructies bij de opdrachten. Vergelijk de instructies en beantwoord de volgende vragen:**

- In hoeverre sluit het taalgebruik aan bij de doelgroep?
- In hoeverre maakt het boek functioneel gebruik van ondersteunende symbolen of pictogrammen?
- Zijn de opdrachten uitvoerbaar zonder aanvullende instructie van de docent?

> **Beoordeel in de tabel op de volgende pagina de leergangen op de genoemde punten.**

Kies uit:

+ = sluit (zeer) goed/redelijk aan bij de doelgroep

± = sluit niet zo goed aan bij de doelgroep, aanvulling van de docent is waarschijnlijk nodig

- = sluit helemaal niet aan bij de doelgroep, de docent zal zelf andere instructies moeten formuleren

	Leergang 1	Leergang 2	Leergang 3
Taalgebruik			
Ondersteunende symbolen			
Uitvoerbaarheid			

- > **Bespreek je bevindingen met studiegenoten of collega's, of schrijf een bijdrage op het forum op de website. Lees ook de bijdragen van anderen.**
- > **Bekijk op dezelfde manier de instructies in de leergangen die je gebruikt. Bespreek je bevindingen met studiegenoten of collega's.**

5

FEEDBACK

